

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SCOLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

II. kongres krščanske delavske internacionale v Utrechtu

Ni dvoma, da imamo kongresov dovolj in preveč, tudi mednarodnih. Tudi se ne da tajiti, da se mnogo dragocenih energij brezplodno potratni na raznih kongresih in konferencah. Je tudi jasno, da je bolje eno stvar storiti kakor pa o stoterih razgovarjati in debatirati. V arhivih se le kopičijo vedno nove resolucije.

Toda če se snidejo zastopniki raznih narodov, ki se po svojem mišljenju in zlasti verskem prepričanju čutijo eno in skupno prijateljsko razpravo in presojajo stvari, ki so njim vsem skupne in vsem enako blizu, pa ima to vendarle svoj poseben pomen.

Katoliška delavska internacionala je še tako mlada in nikakor ne še utrjena. Bilo je šele pred tremi leti, ko je sedanjí državni tajnik kardinal Pacelli otvoril prvi kongres v Kölnu z besedami: Cerkev se dobro zaveda težkih nalog, pred katere jo postavlja materijalistični državni red s svojimi socialnimi kvarami... Cerkev kot čuvarica socialne pravičnosti in ljubezni bo zahtevala obzir na osebni karakter vsakega človeškega dela, brez ozira na to, da objektivno vrednotenje človeških dejanj more imeti različno vrednost.

Letošnji II. kongres se je vršil v Utrechtu ob udeležbi poljskih, belgijskih, holandskih, nemških, luksemburških in švicarskih delegatov. Španija, Avstrija, Čehoslovaška in Jugoslavija pa so poslale poročila. Organizacija, ki danes sodeluje v internacionali, so v domačih deželah nositeljce krščansko-socialnega gibanja.

Tudi velika vprašanja so zanimala utrechtaki kongres: 1. Enciklika Quadragesima anno. 2. Svetovna gospodarska kriza. 3. Mednarodno gibanje brezbožnikov.

Kar tiče socialno enciklike Pija XI., se kongres zahvaljuje sv. očetu za njegovo globokoumno analizo gospodarskih in socialnih razmer našega časa, potem pa za jasno smer, v katero naj se krščanski delavski pokret giblje in pot, po kateri aaj hodi. V internacionali združene katoliške delavske organizacije so naziranj, da niti neomejeno svobodna konkurenca, ne nasilen gospodarski monopol, ki stopa na njeno mesto, ne moreta biti regulativni princip gospodarskega življenja. Gospodarske sile mora strogo uravnavati in voditi socialna pravičnost ter ljubezen. Kongres odklanja vse individualistične in kolektivistične sisteme. Katoliški delavci se zavzemajo za družabno ureditev po stanovih. — S to odločitvijo je narejen velik korak naprej. Kajti ureditev družbe po stanovih in poklicih ne dopušča nikakih razredno-bojnih organizacijskih oblik. Seveda pa isto, kar velja za delavce, velja tudi za vse druge. In če se krščansko delavstvo odreka razrednemu boju, se mora tudi krščansko podjetništvo, ako priznava res krščanstvo za svoj moralni in etični temelj. Prav to poudarja tudi Pijeva socialna enciklika, po kateri za krščanski socialni pokret ne prideta več v poštev ne liberalizem ne socializem. Imamo svoj lasten socialni pokret, ki se razvija pod zastavo socialnega katoličanstva.

Posebno živahen interes so delegati kazali za drugo propagandno točko kongresa: Svetovna gospodarska kriza, njeni vzroki in kako jo premagati. Stališče kongresa je najbolje razvidno iz resolucije, ki jo dobesedno navedemo:

»Mednarodni kongres zahteva, da narodi z ozirom na najraznovrstnejšo medsebojno gospodarsko zavisnost osnujejo meddržavne zveze in naprave, v katerih bodo odločevali in se spopolnjevali v medsebojnem sporazumu. Kongres poziva katoliško delavstvo vsega sveta, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi krepko podpira in pospešuje politiko mednarodnega sporazumevanja. Dalje se kongres odločno zavzema za izpolnitev in zgraditev meddržavnega razsodišča, za razorožitev v smislu mirovne enciklike Benedikta XV., za olajšanje mednarodne trgovine in izmene dobrin, potem za končno ureditev vprašanja vojne krivde, sploh za krepko gospodarsko in finančno sodelovanje na osnovi solidarnosti, za enakopravnost in enakoveljnost vseh narodov in smotreno nadaljevanje mednarodne socialne politike. Proti silni brezposelnosti je treba nastopiti s skupno organizirano pomočjo. Glede brezboštva in njega pobijanja od strani katoliškega delavstva je treba vztrajati na tem, da gre tu za zadevo in naloge vsega katolicizma. Katoliško delavstvo hoče kot njega člen in kulturnega bistva katolicizma postaviti nasproti gibanju brezbožnikov aktivnost resničnega katoliškega življenja. Samo obramba ni vredna živega katolicizma. To je vera aktivnega, upodabljalnega življenja. Iz tega izhaja stališče v podrobnem: socialna reforma, reforma mišljenja, obnovitev in utrditve harmonije in duši modernega industrijskega delavca. Enostranska volja pomoči je zanemarljiva razvoj razuma in čustev. Potrebna je absolutna negacija napram vsem komunističnim in socialističnim zvezam, ki propagirajo brezboštvo. Nauke sociologije in nacionalne ekonomije je treba bolj ko doslej porabiti. Bolj vidljiva mora postati navzočnost Cerkev, ki temelji v onostranosti, tudi na tem svetu. Pri pripovedovanju božje besede in božjih zapovedi naj bi Cerkev bolj upoštevala miselnost in doživljanje delavca. Katoliško delavstvo želi ustvariti s pravim meščanstvom skupno katoliško fronto, vplivati na javno življenje ter delati za ohranitev kulturnih dobrin. Kolektivnemu organiziranemu razrednemu človeku brezbožnikov postavlja katoliško delavstvo nasproti svoje stanovske gibanje. Katoliško delavstvo hoče organično urejeno družbo.

Kongres je posvetil posebno pozornost vprašanju resnične zaščite družine, ki bi je prav v časih

Briand brani Zvezo narodov

Zvezi narodov manjka zadostna moralna podlaga, ki bi vzbudila pri narodih zaupanje v to institucijo

Zeneva, 11. sept. tg. Na današnji plenarni seji Zveze narodov je imel francoski zunanji minister Briand svoj dolgo pričakovani govor, v katerem se je, kakor vsako leto, izjavil za obstanek Zveze narodov. Še bolj je vesel, da mu zdravje dopušča udeležiti se letošnjega zasedanja, ker se je ravno letos sestala Zveza narodov pod zelo vzemirljivimi pogoji. Veliko se je govorilo o propadanju Zveze narodov, o razočaranju nekaterih narodov, ker ta mednarodna organizacija ni izpolnila pričakovanih. Vse to pa se čuje samo v govoricah, ne pa v direktnih napadih. Moralni značaj Zveze narodov je vendar še prevelik. Mnogi ljudje, katerim je Zveza narodov preprečila njihove načrte, skušajo po ovinkih delati Zvezi narodov težkoče. Države in narodi, ki so sedaj bolni, se seveda lahko udajajo takemu šepetanju. Dasi je treba priznavati krizo, bi bilo nepravilno, valiti krivdo na Zvezo narodov. Nasprotno, če se položaj prav premisli, bi se morale ravno za delovanje Zveze narodov pokazati nove možnosti in upanje.

Po sklenjenem miru se je povsod pokazala velika potreba po delu in produkciji. To pa se je izvršilo na egoistični podlagi, brez discipline in brez ozira na druge. Sedanjí težki položaj je samo posledica te individualne neurejene egoistične delovne metode. Velike zaloge, ki so se nakopičile v raznih državah, se sedaj ne morejo razpečati. Celo tekoči produkciji je prodaja otežkočena. Zveza narodov pa, ko je sedaj začel nadvladovati individualistični in egoistični duh v produkciji posameznih dežel, ne more sama po sebi popraviti to škodo potom duha skupnosti in sodelovanja. Ravno pomanjkanje duha skupnosti je oviralo Zvezo narodov, da ni mogla do sedaj delovati koristno. Nasprotniki

Zveze narodov so to priliko izkoristili z veseljem in upali, da se bo ta mednarodna institucija porušila. Že ob ustanovitvi Zveze narodov so bili taki defetisti, kljub tem pa so oni, ki so verovali v Zvezo narodov, delali naprej in danes je treba reči, da je Zveza narodov od svojega početka vendar že napravila dolgo pot. Zveza narodov je čvrsto vsidrana v zavesti narodov, prečvrsto, da bi jo mogli omajati. Navzlic temu pa je treba popolnoma izžrpati posebno vse možnosti organizacije Zveze narodov, da se izključi vojna.

Letna poročila o delovanju Zveze narodov ne dovoljujejo, da bi se ji trajno očitalo zanemarjanje njenih nalog. Problem evropske unije je na dnevnem redu, ustanovila se je evropska študijska komisija, njeno inicijativno je pripisati vse obiske državnikov v Parizu, Rimu, Londonu in Berlinu, ker je Zveza narodov dala tozadevno pobudo. Briand je sveril pred tem, da bi se narodi partikularizirali, ker je treba brezpogojno ohraniti Zvezi narodov univerzalni značaj. Gotovo bi bil hud udarec in popolnoma napačna akcija, če bi se našli posamezniki, ki bi hoteli na lastno pest delati.

Kakor lord Robert Cecil, je izjavil tudi Briand, da je rešitev gospodarske krize mogoča le tedaj, če bo dana moralna podlaga. Če so se narodi med seboj pobijali, je takoj prišla reakcija na gospodarskem polju. Zato je bil na januarskem zasedanju tudi izdan manifest na narode, v katerem so najrazličnejši državniki zagotavljali, da ni mislili na vojno. Ta manifest je takoj poživil gospodarstvo. Samo v atmosferi, ki jo je ustvarila Zveza narodov, je mogoče stremenje po zblizanju med Nemčijo in Francijo. Briand sam je spadal med prvoboritelje za to zblizanje.

Nato je Briand podpiral stališče lorda Roberta Cecila proti napadom na Anglijo, češ, da ima Anglija interes na tem, da se države na evropskem kontinentu razdvajajo, posebno še Francija in Nemčija. Res je nasprotno, da Anglija želi, da bi oba naroda sodelovala. Seveda je treba v želji spraviti ta dva naroda, računati tudi z velikimi težkočami. Briand sam je pri tem dostikrat dobil hude udarce, katere čuti še danes, kadar je med obema narodoma nevihta. Čuti pa se vendar srečnega, da bodo jutri zastopniki Francije prišli v Berlin in nadaljevali delo za sodelovanje z upanjem, da ne bo prišlo do sodelovanja v besedah, temveč do praktičnih realnosti in konkretne rešitve problemov. Kar se tiče evropskega sodelovanja, se je posrečilo posebno evropski komisiji doseči uspeha. Ta komisija mora ostati v Zvezi narodov in biti njen otrok.

Nato je Briand govoril o razorožitveni konferenci. Absolutno nobenega govora ne more biti o tem, da bi jo hotela Francija odgoditi, nasprotno Francija bi se takim poskusom zavlačevanja upirala, ker gre za svečano obljubo, ki se mora držati. Ideja razorožitve je zelo napredovala. Narodi nočejo nobenega tekmovalstva v oboroževanju več, temveč ljubejo razorožitev. Pri tem je omenil, kaj je Francija že vse storila v teku časa za razorožitev. Seveda bi bila dela razorožitvene konference izredno olajšana, če bi bila odstranjena tudi zadnja možnost vojne. Kellogov pakt je dobro pripravil pota za to, ne sme biti pa nobenih primerov več, v katerih bi se vojna priznala kot gotovo sredstvo za obrambo. Zapreti se mora še zadnja odprtina, skozi katero bi se mogla utihotapiti vojna. — Briand je ves čas govoril prosto in brez beležek.

Preki sod na Poljskem

Varšava, 11. septembra. Po vsej Poljski so bili nabiti lepaki o proglasitvi prekega sode. Vladni ukaz je s tem stopil v veljavo. Te izjemne odredbe veljajo le za večje občine. Zanimivo je, da se ni vpeljal nagli sodni postopek samo za politične zločine, kakor so upori, sabotaža, veleizdaja in špijonaža, temveč tudi za navadne kazenske zločine, to je umor in organiziranje roparskih tolp. V smislu novega zakona se smrtne obsodbe, ki jih izreče preki sod, izvršijo v teku 24 ur. Podobno določbo vsebuje italijanski zakon o fašističnem izjemnem sodstvu. Uvedba prekega sode je silno osepnila javnost in gotovo ne bo voljno vplivala na inozemstvo. Saj tudi »Kurjer

Poznański ugotavlja, da bo uvedba naglega sode razinozemstvo izpričevalo, da so razmere v Poljski nezdružive. Kakor znano, je dal neposredni povod za ta odločen ukrep Pilsudskega umor poslanca Tadeusza Holowka, predsednika narodnega bloka. Poljska javnost je prepričana, da je Holowko padel kot žrtev tajne organizacije ukrajinskih teroristov. Poleg tega so se v vzhodni Galiciji organizirale tolpe tolovajev, ki so ogrožale mir v deželi. Vprašanje je, ali so razmere v Galiciji in Voliniji opravile uvedbo prekega sode nad vso državo. Ker je na to težko odgovoriti pozitivno, prihaja poljska javnost do prepričanja, da je položaj maršala Pilsudskega vse prej kakor zavidljiv.

Čehoslovaški župani za občinsko samoupravo

Za revne sloje je treba zgraditi stanovanja poceni — 20 strank v volienem boju

Praga, 11. septembra. V stari mestni hiši se je vršilo zborovanje županov vseh večjih mestnih občin v Čehoslovaški. Poleg praškega župana dr. Baxe so prisostvovali sestanku občinski načelniki iz Brna, Bratislave, Plzna, Hradca, Kralovega, Olomuča, Košic, Znojma in Mlade Boleslave. Sestanek je bil sklican v zvezi z bližnjimi občinskimi volitvami. Glavni predmet razprave je bilo vprašanje samouprave občin. V posebni resoluciji so se župani najvažnejših čehoslovaških občin izrekli za vrnitev popolne samouprave občinam, in sicer tudi v gospodarskem pogledu; odpraviti se morajo vse omejitve in razveljaviti zakon iz l. 1927, ki omejuje občinskimi odborom pravico določevanja občinskih davkov. V resoluciji se nadalje poziva država, naj pride brezposelnim na pomoč z razpisom javnih del. Država naj nadalje podeli občinam posebne kredite za gradbo stanovanj za ubonejše sloje, ki danes ne zmorejo visokih najemnin. Končno naj bi država dovolila konverzijo dolgov, to se

pravi, naj bi znižala obresti za dovoljena posojila.

Pri volitvah bo nastopilo kar 20 strank in skupin. Med temi so: Češka ljudska stranka, Hlinkova stranka, socialistična, republikanska, češka obrtna, nemška obrtna, židovska in tudi stranka tridesetletnih, ki hoče postaviti na čelo občin samo mlade ljudi. To cepljenje na tako majhne stranke kaže, kako je razrvano politično življenje v mladi republiki. V sedanjem praškem odboru je zastopanih 14 strank, med temi so najmočnejši Beneševi narodni socialisti, ki razpolagajo s 23 mandati; za njimi stoje komunisti in narodni demokrati, ki imajo po 17 mandátov, ter socialisti s 12. Češki in nemški socialisti nastopijo pri volitvah skupno. Na Slovaškem se povečini sestavljajo kompromisne skupne liste, tako da ne bo tu volivni boj posebno oster. Splošno mnenje, da ne bodo volitve prinesle velikih sprememb v številčnem razmerju med strankami.

Posvetovanje katalonskih poslancev o štatutu

Barcelona, 11. sept. Tukaj so se zbrali katalonski poslanci madriškega ustavodajne skupščine, da se posvetujejo o izpremembah katalonskega avtonomističnega statuta, kakor jih je predlagal predsednik španske vlade Zamora. Poslanci so v principu sprejeli načelo, da med katalonskim ustavnim statutom in med ustavo španske republike ne sme biti nesoglasja. Kakšno stališče so pa zavzeli napram posameznim izpremembam, ki jih predlaga centralna vlada v Madridu, še ni znano.

Debata se je večinoma sukala okoli pomislekov, ki jih je formuliral finančni minister Prieto, ki je Kataloncem izračunal, da bi državni deficit

etiške delavskih mas ne smeli prezreti. Zdravo družinsko življenje je še danes vir moči za vsakega delavca in za vsakega človeka. Vprašanje mednarodnega sodelovanja zvez katoliških delavskih mladinskih društev bo treba bolj odločno pretresati.

v slučaju, če se sprejme katalonski statut, znašal približno 1 milijardo pezeta. Statut namreč določa, da bi večino indirektnih davkov pobirala katalonska vlada.

Zaradi generalnega štrajka in nemirov, ki so se vršili zadnji čas v Barceloni, se je pojavila precejšnja opozicija proti voditelju katalonskega avtonomističnega pokreta Maciji. Konservativni katalonski krogi mu namreč očitajo, da je on kriv sindikalističnih nemirov, ker sindikalistični voditelji izrabljajo napetost med Barcelono in Madridom za to, da se ob pasivnosti katalonske avtonomistične vlade polastijo ulice. Macia pa odgovarja, da bi štrajka sploh ne bilo, ako bi Katalonija bila samostojna, ker bi se vladala v sporazumu z delavstvom.

V Katalonijo se bo v kratkem vrnil bivši minister Cambó, ki je Katalonec, ki ga pa konservativci smatrajo kot svojega bodočega voditelja, kateri bi mogel zbrati katalonske konservativce, da iztrgajo vodstvo katalonskih zadev Maciji.

Zakonita cena kruha

Belgrad, 11. sept. AA. Na podlagi pooblastil iz čl. 10. zakona o prodaji pšenice v državi z dne 4. septembra t. l. in v smislu čl. 10 a zakona o izpolnitvi zakona o prodaji pšenice v državi z dne 11. septembra t. l. je minister za trgovino in industrijo predpisal tole uredbo o cenah kruha v državi.

Čl. 1. Kruhu se določijo v državi tele cene: Beli kruh 4 Din kg, polbeli kruh 3.50 Din kg, črni kruh 2.50 Din kg.

Te cene veljajo do nadaljnjih naredb. Cene luksuznemu pečivu so svobodne.

Čl. 2. Ta uredba stopi v veljavo, kadar se razglasi v »Službenih Novinah«.

Stroga kazen za novijalce krušnih cen

Belgrad, 11. septembra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za trgovino in industrijo in po zaslusanju predsednika ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o izpolnitvi zakona o prodaji pšenice v državi.

Čl. 1. Za čl. 10. pride novi člen 10a, ki se glasi: Kdor prodaja kruh in moko po višji ceni, kakor to določa uredba ministra za trgovino in industrijo, predpisana na podlagi čl. 10 zakona o prodaji pšenice v državi, bo kaznovan prvič z denar, kaznijo do 15.000 Din in zaporom do 15 dni, drugič pa z denarno kaznijo do 15.000 Din in zaporom do 30 dni. Če stori tudi še po drugi na ta način izrečeni kazni isto krivdo, bo kaznovan razen s to kaznijo še s zaprtjem in naposled s prepovedjo izvrševanja obrti.

Vse te kazni izreka splošna upravna oblast prve stopnje odnoeno policijska oblast. Zoper sklepe teh oblasti se lahko v roku 3 dni vložijo pritožba na drugostopno upravno oblast, katere sklep je končnoven.

Čl. 2. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, kadar se razglasi v »Službenih novinah«.

Statistika stečajev

Belgrad, 11. sept. AA. Urad državne statistike pri predsedniku ministrskega sveta je objavil podatke o stečajih in prisilnih poravnava v avgustu 1931. V vsej državi je bilo ta mesec 40 stečajev in 46 prisilnih poravnav. Na posamezne banovine odpadejo (prva številka stečajev, druga številka prisilne poravnave): Vardarska banovina 5, 1; vrbaska banovina 1, 0; dravska banovina 3, 5; drinska banovina 1, 2; dunavska banovina 13, 17; zetska banovina 1, 0; moravska banovina 3, 0; primorska banovina 2, 0; tavska banovina 10, 18; področje uprave Belgrada 2, 3.

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 11. septembra. AA. Danes od 11.30 do 13.10 je bila pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića seja ministrskega sveta. Na seji so razpravljali o tekočih zadevah.

Stroj izpodriva človeka

Berlin, 11. sept. Na shodu rudarjev v Bochumu je poslanec Rusemann povedal, da se je v teku zadnjih 10 let znižalo število nemških rudarjev za 700.000. L. 1921. jih je bilo 1.200.000, danes jih je samo še 500.000. V ruskem basenu je od 240.000 rudarjev 85.000 brez dela. Ta kriza je povzročena po dejstvu, da je stroj skoro popolnoma uničil ročno delo. V letu 1930. je produkcija s stroji znašala 83% celokupne rudniške produkcije.

Italija se zastoni trudi

Anglija se od Francije ne oddalji — Italija bi rada igrala prvo vlogo, pa je ne more

Zeneva, 11. septembra. g. Senzacionalni govor angleškega predstavnika lorda Cecila je malodane povsem razčistil politično ozračje. Robert Cecil je sicer Italijanom obljubil, da bo Grandijev predlog o razorožitvi uvaževal z največjo simpatijo med razpravo v tretjem obdobju, ako bo Grandi stavil konkretne predloge, toda istočasno se je angleški lord postavil proti bojnemu kričanju in silnim demonstracijam v raznih državah (reci v Italiji) ter proti reviziji mirovnih pogojev, ki bi danes povzročila samo nezaupanje mesto zaupanja. Ko se prične razoroževanje, mora zginiti najprej vojaško letalstvo — morda so Cecilu pri tem uha-jale misli na zadnje letalske parade v Italiji — in če bi se mogel doseči sporazum med Francijo, bi s tem izginilo 75 odstotkov vzrokov vseh političnih nemirov. Končno je lord Cecil navedel Francijo in Nemčijo kot vzor, ki kaže, kako naj bi tudi drugi državni delali za pomiritev sveta. Ost Cecilovega govora je v bistvu naperjena proti fašizmu in njegovemu večnemu rožljanju z orožjem. V glavnem se je lord Cecil postavil na francosko stran. Značilno je, da se je angleški predstavnik v svojih izjavah o razorožitvi povsem izognil košljivega vprašanja varnosti, glede katerega so posebno občutljivi Francozi. Ti so namreč postavili za geslo svoje razorožitvene politike, da mora imeti varnost države prednost pred razorožitvijo, da se mora prej zavarovati nedotakljivost države, šele potem se država lahko razoroži; seveda samo v razmerju, v kolikor ji to dopušča njena varnost. Mussolini zastopa po svojem odposlancu Grandiju bolj eplošno tezo, ki je seveda predvsem propa-

gandnega značaja, da se mora namreč izvesti najprej razorožitev in da bo z razorožitvijo samo še zagotovljena varnost posameznih držav. Lord Cecil je glede tega vprašanja povsem molčal in to se je gotovo zgodilo v veliko zadovoljstvo Francozov.

Nastop lorda Cecila je toliko bolj presenetil, ker je bilo o njem samem znano, da se bolj nagiba k italijanski tezi glede razorožitve in da je osebno nasprotnik stvarjanja političnih blokov po francoskem vzoru. Iz tega je razvidno, da je angleški predstavnik prejel od svoje vlade določna navodila, kakšne izjave naj poda. S tem je njegov govor toliko več pridobil na pomenu. Prvi vtisk, ki ga je napravil Grandijev govor, je bil ta, da si je hotela z njim tasistena Italija pridobiti simpatije Amerike, Nemčije in Anglije. Saj je znano, da spravlja Hoover razorožitev v zvezo z medzvezniškimi dolgi in reparacijami. Amerika je že večkrat izjavila, da bi bila pripravljena začeti vprašanje tržnjanja medzvezniških dolgov, ako bi se evropske države končno odločile za razorožitev in s tem razbremenile svoje proračune. Podobno je govoril Grandi. Angleži so za časa laburistične vlade odkrito zagovarjali črtanje ali vsaj znižanje nemške vojne odškodnine; prav tako je Grandi napovedoval novo proučitev reparacijskega vprašanja. S tem ni skušal ustreči samo Nemcem, ampak tudi Angležem. Končno je italijanski zunanji minister z vse ostrino obsodil grupiranje držav v bloke — s tem je hotel predvsem zadeti Francijo in njene zaveznice, medtem, ko je pozabil na bloke, ki jih ustvarja Italija — in je hotel zopet napraviti uslugo Angležem. Kljub vsemu temu nastop lorda Cecila je nova angleška vlada po svojem predstavi-

niku Cecilu odbila italijansko dobrikanje. Lord Cecil je posebno potisnil Italijo v ozadje s svojim poudarkom, da bi bilo s sporazumom med Nemčijo in Francijo odstranjenih 75 odstotkov vzrokov vseh političnih nemirov; to je bila huda brea za Italijo, ki skuša z vsemi silami pritegniti nase Nemčijo in s tem preprečiti francosko-nemski sporazum.

Javnost z veliko napetostjo pričakuje izjav nemškega zunanjega ministra Curtiusa, ki pa bodo, kakor vse kaže, silno previdne. Nekateri nemški listi, kakor celo demokratska Frankfurter Zeitung, pozivljajo Curtiusa, naj podpre Grandija, toda v previdnih obliki. V nobenem primeru ne bodo Curtiusove besede mnogo zalegle, ker je njegov položaj v Berlinu zelo omejen in ga je davajural celo centrum, to je stranka samega ministrskega predsednika.

Po Grandijevem nastopu in jasnih izjavah angleškega predstavnika je gotovo na eni strani, da je še daleč do pomorskega sporazuma med Francijo in Italijo, in na drugi, da Anglija niakakor ne namerava podpirati Italije proti Franciji. Grandijev govor je natekel v francoskem tisku na hud odpor. Proti njemu so vsali desničarski listi, kakor Journal des Debats, Echo de Paris in tudi levičarski, kakor Populaire, Ere Nouvelle in drugi. Pogajanja za sporazum med Francijo in Italijo so torej v slabem stanju in slabi so tudi izglezi na francosko denarno pomoč, ki jo Mussolini išče. Vse kaže, da stavi Mussolini zadnje upe na ameriško zlato. Tako se razlaga Grandijev zagovor ameriških tez v vprašanju razorožitve, medzvezniških dolgov in reparacij.

Prusija ne bo znižala plač

Berlin, 11. sept. AA. Pruska vlada bo v kratkem izdala novo uredbo o štednji. Izdatki bodo znižani za 200 milijonov mark. Dohodke nameščenecv bodo uredili kasneje in jih znenkrat vlada ne bo znižala. Pač pa bo vlada v teku dveh prihodnjih let ustavila vsako napredovanje uradnikov na višje položaje. V tem času odpadejo nadalje namestitvi novih uradnikov.

Francoske vojaške vaie

Pariz, 11. sept. Velike vaje armade so se začele 10. t. m. na vzhodu pod poveljstvom generala Claudela. Prvi spopad obeh armad se je razvil na fronti, dolgi 50 kilometrov. Zelo so se izkazali oklopni avtomobili. Vaj se udeležuje tudi še ameriškega generalnega štaba Douglas Mac Arthur.

Premagana mornarica

Santiago, 11. sept. AA. Čilška mornarica, ki se je bila uprla, je prispela v Valparaiso, kjer je bila izročena vojskim in civilnim oblastem vlade. Mornarji križarke Almirante so vrgli v morje dva komunisti, ki sta vodila upornike. Poveljnik križarke Riveros se je usmrtil.

Alfonso v Inomostu

Dunaj, 11. sept. AA. Bivši španski kralj Alfonso je odpotoval v Inomost.

Zagreb, 11. sept. Z. Danes zjutraj okrog 10 se je zgodila v Stenjevecu težka nesreča. Mariborski avto štev. 2-569 se je zalezel v kapelico na Stenjevcu, pri kateri se je zgodilo že več stitnih nesreč. Avto je popolnoma razbil. V avtomobilu sta se vozila dva nemška potnika, ki sta ostala nepoškodovana, medtem ko je šofer težko ranjen na glavi in nosu. Šofer Rudolf Spe 18 je star 27 let in doma iz Cirkovec pri Ptuju.

Likvidacija: Grafak, trgov. d. d. v Zagrebu sklicuje svoj redni občni zbor za 24. septembra t. l. Na dnevnem redu je tudi sklepanje o likvidaciji. Družba je bila ustanovljena 1921 z glavnico 2 milijonov kron. Sedaj je znašala njena glavnica 6,25 milij. in bilanca za 1930 izkazuje 0,311 milij. izgube (1929 izguba 0,1 milij.)

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini prot. tvrdke P. Ladišatter & sinovi, tovarna klobukov v Domžalah. Rok za sklepanje poravnave 19. oktober, rok za oglasitev do 14. oktobra.

Vojno grmenje na Daljnem vzhodu

Umor japonskega častnika — Kitajski nacionalizem ogroža japonske predpravice v Mandžuriji

Tokio, 11. septembra. Tukaj vlada veliko razburjenje zaradi nenavadnega umora japonskega kapitana Nakamura, ki se obrača proti nacionalni kitajski vladi v Nankingu. Kapitan Nakamura, častnik japonskega generalnega štaba, je bil umorjen na potovanju iz Mandžurije v Mongolijo. Japonska vlada trdi, da so ga umorili kitajski vojaki v Mandžuriji, v kateri uživa Japonska od vojne z Rusijo dalje velike predpravice.

Kitajska vlada taji da bi bili kapitana ubili kitajski vojaki, kar pa je na Japonskem povzročilo veliko ogorčenje. Japonsko časopisje piše, da je Japonska za Mandžurijo žrtvovala preveč, da bi dopustila take zločine, kakor je bil umor kapitana Nakamura, ki je imel svoje listine v popolnem redu in je bil od vojakov kitajske mukdenske armade odpeljan v gozd, kjer so ga živinsko ubili. Vojna z Rusijo zaradi Mandžurije je stala Japonsko dve milijardi jen, investirala pa je Japonska v Mandžurijo že 1.700.000.000 jen. Japonska vlada slejkoprej zahteva od kitajskega predsednika Čang-kajseka, da morilce izsledi in kaznuje.

Konflikt zaradi kapitana Nakamura je samo pojav velike napetosti, ki že delj časa vlada med

Japonsko in Kitajsko, in sicer zaradi naraščajoče propagande kitajske narodne stranke, tako zvanega Kuomintanga, da naj se Japonci iz Kitaja spodijo. Obenem kitajsko časopisje agitira proti tujcem sploh in zahteva, da se privilegiji, ki jih uživajo na Kitajskem, ukinejo. Tudi izvajajo kitajski trgovci v dolini Jangceangjanga bojkot proti japonskim trgovcem, na kar pa so v Koreji odgovorili s pogromom proti japonskim trgovinam. Japonci so tudi vznemirjeni, ker kitajska vlada namerava zgraditi v južni Mandžuriji konkurenčno železniško progo proti sedaj obstoječi železniški zvezi, ki je v rokah Japonske.

Na drugi strani se Japonska absolutno ne misli odpovedati svojega privilegiranege stališča v ogromni in bogati mandžurski deželi, ki sprejema japonsko prebivalstvo, ki se doma ne more prehraniti. Sicer se v zadnjem času vsrjo pogojanja med obema vladama, ki baje ugodno potekajo, tako da se bo konflikt najbrže mirno rešil, toda s tem bo vprašanje samo odloženo. Zaenkrat ima japonska vlada namen, da deveto divizijo, koje generalni štab biva v Mukdenu, ojači z eno divizijo, ki jo odpošlje v Mandžurijo iz Koreje.

Morje noče izročiti zaklada

Brest, 11. sept. »Artiglio«, ki išče zlati zaklad, se nahaja že en teden nad potopljenim parnikom »Egytom«, toda potapljači so mogli vsak dan delati pod morjem samo nekaj ur, ker je morje zelo nemirno. V soboto se bo moral »Artiglio« vrniti v Brest, ker so nastopili močni tokovi, ki v tem času trajajo najmanj 11 dni.

Razume se, da so potapljači zelo nervozni, ker so pričakovali, da bodo že te dni mogli dvigniti ogromni zaklad iz potopljenega ladje. Spominjajo se, kako je »Artiglio« pred dvema letoma iskal mali zabor, v katerem so bili dijamanti ogromne vrednosti. Ta zabor se je nahajal na parniku »Eliza-bethville«, ki je prišel iz Južne Afrike in se v španskih vodah potopil. Takrat so razstreljevali parnik celih šest mesecev in je »Artiglio« končno s svojimi jeklenimi čeljustmi zagrabil vso kapitanaovo kabino, v kateri so se dijamanti morali nahajati, ter jo dvignil na svoj krov. Toda zabojska z diamantri ni bilo! Bogve, kam ga je kapitan skril, ko se je ladja začela potapljati? Toda na »Egyptu«

se zlate palice nahajajo gotovo točno na tistem mestu, ki je zaznamovano na vkrcevalni polici. Zaklad je bil poslan leta 1921 od Angleške banke indski vladi. Zlato je bilo zavarovano pri največji angleški zavarovalni družbi Lloyd. Lloyd je po potopitvi ladje ogromno zavarovalnino Angleški banki točno plačal in tako postal teoretični lastnik zaklada, ki se nahaja sedaj na dnu morja. Nato je italijanska družba za reševanje podmorskih predmetov Lloydju predlagala, da bo ona na svoje stroške in na svoj riziko dvignila zaklad, izgovorila si je pa gotov del vsega zlata.

Potapljači so zvezani z rešilno ladjo po jekleni žici, ki ima premer dveh centimetrov. Zrak torej ne prihaja k njim po votli cevi, kakor mnogi menijo, ampak ga imajo s seboj v svoji opremi, in sicer v obliki dveh krogel, napolnjenih s kisikom, ki zadostuje za 7 ur in katerega potapljač sam regulira. Vendar se zelo redko zgodi, da bi potapljač delal več kakor dve do tri ure.

Nemiri v Italiji

Rim, 11. sept. Z. Objavljeno je službeno poročilo, da je moral župan v Monte Neru zaradi ne-sporazumov odstopiti. Prebivalci tega mesta so priredili burne demonstracije in vdrli v občinsko poslopje. Policija je takoj intervenirala, vendar pa demonstrantje niso hoteli odnehati. Prišlo je do ostrih spopadov z orožjem. Pri tej priliki je bil ubit kmet Antonio Lenzi, nekaj oseb pa je bilo težko ranjenih.

Zakaj se je Maddalena ponesrečil

Rim, 11. septembra. AA. Meseca marca se je nad Tirenskim morjem v bližini Livorna ponesrečilo letalo »S 64«. Letalo je padlo v morje. Pri tem so našli smrti polkovnik Maddalena, kapetan Cecconi in podporočnik Damonte. Preiskovalna komisija je sedaj objavila poročilo. Po njenem mnenju je nastala katastrofa iz dveh vzrokov. Po prvi podmeni se je polomilo krmlilo letala zaradi nepravilnih oscilacij, po drugi podmeni pa so se vneli bencinski plini. Komisija smatra, da sta obe podmeni možni. Najbolj verjetno pa je, da je nastala eksplozija bencinskih plinov, ker je znano, da je polkovnik Maddalena navadno med polom kadil.

Dunajska vremenska napoved. Vreme bo polagoma postajalo vedno bolj oblačno, temperatura se podnevi ne bo spremenila, na zapadu bodo morda krajevne padavine.

Zagrebska vremenska napoved: Spremenljivo in oblačno. Poslabšanje vremena.

Svet nori

Bruselj, 11. sept. AA. Tu je bila vsrta nosina plesna tekma. Udeležilo se je 45 parov. Zmagal je italijanski plesni par Sartori. Vrtel se je 936 ur. Listi protestirajo proti tej barbarski prireditvi.

Drobne vesti

Belgrad, 11. septembra. AA. Na podlagi okrožnice št. 30250-IV-31, finančno ministrstvo (carinski oddelek), je pošiljatelj dolžan, da zabeleži v prevoznik list na vidnem mestu in sicer v gornji kot z rdečo barvo to-le: pošiljka za prevoz v inozemstvo čez naša primorska pristanišča. Te pošiljke so oproščene ležarine in jih morajo obvezno carinske postaje v tem zmislu sprejemati.

Belgrad, 11. septembra. AA. Poslanik češko-slovaške republike Robert Flieder se je včeraj vrnil z Bleda in prevzel posle.

Belgrad, 11. sept. AA. Na predlog centralne industrijskih korporacij bo 15. t. m. v Belgradu konferenca zastopnikov gospodarskih ustanov iz vse države. Na tej konferenci bodo sestavili načrt o vodstvu industrijske statistike.

Budimpešta, 11. sept. Ogrska vlada je sklenila, da prevzame v državno upravo ogrski del železniške zveze Donava-Sava-Jadran.

Budimpešta, 11. sept. Zveza kmetijskih zadrug je izročila ogrski vladi memorandum, v katerem zahteva, naj se takoj uvede državni monopol na žito. Temu načrtu se zelo upirajo žitni trgovci.

Marseille, 11. sept. Z. Ladja »Ray-Putana«, s katero potuje Gandhi, je priplula danes semkaj. Gandhi je ob 16.40 nadaljeval potovanje z brzin vlakom z Calaisa.

Kitajščina z latinskimi črkami

Vladivostok, 11. sept. Rusi so izumili način, kako je mogoče pisati kitajski jezik z latinskimi črkami. Na tej podlagi so se naučili v Vladivostoku v šest tednih kitajsko pisati in brati, dočim se je do sedaj moral človek naučiti najmanj 5000 črk. Odslej se bo na orientalski univerzi v Vladivostoku poučevala kitajščina na podlagi latinskega alfabeta.

Komisije za pregled in razredbo izvoznega sadja

Ljubljana, 11. sept. AA. Na podstavi čl. 25. pravilnika o kontroli presnega sadja, namenjenega za izvoz, z dne 3. 6. 1931, službeni list št. 298/47 ex 1931 (Službene novine z dne 12. 6. 1931, št. 130/XI.) ter čl. 22. pravilnika o trgovini s suhimi slivami in mareclado z dne 3. 6. 1931 (Službene novine št. 130/XI.) in po izkazani potrebi ter predlogu zainteresiranih trgovskih in zadržniških organizacij odredim, da se postavi:

I. Komisija za pregled in razredbo sadja po označenih pravilnikih

a) v Ljubljani: Komisiji predseduje g. Hu-mek Martin, višji sadjarski nadzornik v pok., član in namestnik predsednika je g. Trampuž Franc, kmetijski svetnik kr. banske uprave, in član g. Kato-Franjo, strokovni tajnik Kmetijske družbe, in g. Besednjak Alfonz, ravnatelj Gospodarske zveze, vsi v Ljubljani;

b) v Celju: Komisiji predseduje g. Dolinar Janko, okrajni kmetijski referent v Celju, član in namestnik je g. Levstik Miloš, nadučitelj v pok. na Miklavčevem hribu št. 22, občina Celje okolica, in član g. Gorican Franc, posestnik v Višnji vasi, pošta Vojnik;

c) v Mariboru: Komisiji predseduje g. inž. Ferlic Pavel, okrajni kmetijski referent za Maribor l. br., član in namestnik g. Rudi Franc, ravnatelj Sadjarske zadruge v Mariboru, člana g. Frangeš Fr., veleposestnik v Hočah in g. Hlačič Josip, ekonom v pok. v Studencih pri Mariboru;

d) v Ptuj: Komisiji predseduje g. Zupanc Josip, okrajni kmetijski referent v Ptuj, član in namestnik g. Pevec Rudolf, predsednik društva sadnih trgovcev v Ormožu, in član g. Sagadin Ludvik, tajnik cestnega odbora v Ptuj;

e) v Ljutomeru: Komisiji predseduje g. Znidarš Jakob, okrajni kmetijski referent v Ljutomeru, član in namestnik g. Rajh Jakob, član banskega sveta in veleposestnik v Ljutomeru, in član g. Pučnik Anton, ekonom v Nuskici grabi št. 30, občina Preskaja;

f) v Murski Soboti: Komisiji predseduje g. inž. Skubic Josip, okrajni kmetijski referent v Murski Soboti, član in namestnik g. inž. Sadar Vinko, ravnatelj kmetijske šole v Rakičanu, član g. Kampf Avgust, veletrgovce v Nuskici, pošta Rogasčevci, in

g) v Novem mestu: Komisiji predseduje gosp. Malasek Franc, okrajni kmetijski referent v Novem mestu, član in namestnik g. Filipič Franc, pomočnik okraj. kmetijskega referenta v Novem mestu, člana g. Brulc Franc, župan v Hrušici, občina Slo-piše, in g. Flego Anton, strokovni učitelj na Grmu pri Novem mestu.

II. Komisarij:

1. Za okraj Ljubljana okolica: g. inž. Muck Otou, okrajni kmetijski referent v Ljubljani.

2. Za okraj Logatec: g. Pečovnik Konrad, okrajni kmetijski referent v Logatcu.

3. Za okraj Kranj: g. Sustić Josip, okrajni kmetijski referent v Kranju.

4. Za okraj Radovljica: g. inž. Ratej Ivan, okrajni kmetijski referent v Radovljici.

5. Za okraj Kamnik: g. Hladnik Jakob, okrajni kmetijski referent v Kamniku.

6. Za nakladalne postaje na železniški progi Kresnice—Zagorje: g. Godec Anton, posestnik na Mali gori štev. 5, občina Kresnice.

7. Za okraj Laško: g. Zupan Ivan, okrajni kmetijski referent v Laškem.

8. Za okraj Krško in nakladalno postajo Sevnica: g. Ambrož Gabrijel, okrajni kmetijski referent v Krškem.

9. Za nakladalno postajo Petrovče, Zalec, St. Peter: g. Dolinar Janko, okrajni kmetijski referent v Celju.

10. Za nakladalne postaje ob železniški progi Polzele—Sostanj: g. Plešec Franc, posestnik v Smartnem ob Paki.

11. Za nakladalne postaje ob železniški progi Pesje—Velenje—Paka: g. Stopar Vinko, nadučitelj v Velenju.

12. Za nakladalne postaje ob železniški progi

Gornji Dolci—Slovenjgradec: g. Wernig Franc, okr. kmetijski referent v Slovenjgradu.

13. Za okraj Dravograd: g. Zdošek Alfonz, okrajni kmetijski referent v Prevaljah.

14. Za nakladalne postaje ob železniški progi St. Jurij—Grobeljno in Ponikva: g. Vardian Fran, strokovni učitelj na kmetijski šoli v St. Jurju o. i. z.

15. Za nakladalne postaje ob železniški progi St. Vid—Mestinje: g. inž. Oblak Ivan, okrajni kmetijski referent v Šmarju pri Jelšah.

16. Za nakladalne postaje ob železniški progi Poljčane—Zreče: g. Nemeš Ivan, okrajni kmetijski referent v Konjicah.

17. Za nakladalne postaje ob železniški progi Kostivnica—Rogaška Slatina—Rogatec: g. Novak Ivan, ekonom banovinskega zdravilišča v Rogaški Slatini.

18. Za nakladalne postaje Slov. Bistrica in Pragersko: g. Gornjak Vinko, ekonom v Slovenski Bistrici.

19. Za nakladalne postaje ob železniški progi Rače—Hoče: g. Kurel Vladimir, okrajni kmetijski referent v Mariboru.

20. Za nakladalne postaje Pesnica—St. Ilj: g. inž. Forlic Pavle, okrajni kmetijski referent v Mariboru.

21. Za nakladalne postaje ob železniški progi Limbuš—Fala: g. Šumenjak Janko, vodja trsnice v Prekah, pošta Limbuš.

22. Za nakladalne postaje ob Sv. Lovrenca do Trbnji: g. Mravljak Ivan, ekonom in sadjar v Vu-hredu.

23. Za nakladalne postaje ob Cirkove do Ptuja: g. Zupanc Josip, okrajni kmetijski referent v Ptuj.

24. Za nakladalne postaje od Moškanjcev do Ormoža: g. Šega Anton, ravnatelj kmetijske šole v pokoju v Ptuj.

25. Za nakladalno postajo Središče: g. Kost Anton, šolski ravnatelj v pok. v Središču.

26. Za nakladalne postaje Križevci pri Ljutomeru—Gornja Radgona: g. Glaser Joško, upravnik banovinske trsnice in drevesnice pri Kapeli št. 4, pošta Slatina-Radenci.

27. Za nakladalne postaje ob železniški progi Veržej—Doklezevec: g. Rajh Jakob, član banskega sveta in veleposestnik v Ljutomeru.

28. Za nakladalno postajo v Beltincih: g. inž. Sadar Vinko, ravnatelj kmetijske šole v Rakičanu pri Murski Soboti.

29. Za nakladalne postaje ob železniški progi Puconci—Hodoš: g. inž. Skubic Josip, okrajni kmetijski referent v Murski Soboti.

30. Za okraj Dolnja Lendava: g. Lipovec Jan-ko, okrajni kmetijski referent v Dolnji Lendavi.

31. Za okraj Brežice: g. Mohorič Vladimir, okrajni kmetijski referent v Brežicah.

V krajih, za katere ni postavljen komisar, izvrši pregled in razredbo sadja komisar iz najbližjega kraja ob izvoznikovih stroških, če bi tega ne bilo, pa okrajni kmetijski referent.

Komisija in komisariji vrše svoje posle po določenih III. oddelka cit. pravilnika.

Za svoje delo prejemajo člani komisij in komisarij nagrade v obliki dnevnice v višini 80 Din.

0 tem se obveste:

1. Vsa okrajna načelstva, mestna načelstva in okrajna izpostava v Škofji Loki zaradi znanja in objave.

2. Zbornica za TOI v Ljubljani.

3. Zveza trgovskih gremijev v Ljubljani.

4. Kmetijska družba v Ljubljani.

5. Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani.

6. Zadržna zveza v Ljubljani.

7. Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani.

8. Kmečka zveza v Ljubljani.

9. Kmečka zveza v Mariboru.

10. Stajerska sadjarska zadruga v Mariboru.

11. Društvo sadnih izročev v Mariboru.